

Pripreme za osnivanje zavičajnog muzeja u Omišlju

Tihomira Stepinac-Fabijanić
Zavod za povijesne i društvene znanosti JAZU
Rijeka

I seljavanjem Osnovne škole u Omišlju na otoku Krku u novu zgradu, Mjesna zajednica Omišalj dobila je slobodan prostor, koji želi iskoristiti za kulturne i društvene sadržaje. Stara škola, sagrađena na temeljima nekadašnjega frankopanskoga kaštela (srušenog početkom stoljeća), prikladan je prostor za muzejsku zbirku iz područja arheologije, etnologije i opće povijesti mjesta.

Prijedlog za osnivanje etnografske zbirke u Omišlju upućen je Mjesnoj zajednici početkom 1987. godine, kada su počela etnološka istraživanja arhitekture i načina stanovanja u Omišlju u prošlosti. Od tog vremena prikupljeno je također nekoliko predmeta tradicijske kulture mjesta. Predmeti su uglavnom darovani, a sada su pohranjeni u prostorijama Mjesne zajednice: napa za odvođenje dima s ognjišća i komoštre (lanac, verige), nekoliko lonaca i drugih sitnih predmeta za uporabu u kuhinji, polica za tanjure, banak (klupa), bavul (transportna škri-nja), nekoliko bačava i drugih predmeta iz konobe, te pojedini primjerci poljodjeljskog oruđa.

Financijskom pomoći RO Hoteli Omišalj organizirana je mala izložba starih fotografija i razglednica (povećanih i priručnih) u ateljeu fotografa Pere Dapca u Zagrebu, otvorena u Omišlju u kolovozu 1987. godine pod nazivom *Omišalj na prijelazu stoljeća*. Etnografski predmeti upotpunili su izložbeni prostor.

Ta je izložba bila zamišljena kao poticaj za dalju akciju osnivanja zavičajne zbirke Omišlja, odnosno intenzivnog prikupljanja predmeta tradicijske kulture, što je bilo izrečeno na skromnom otvorenju izložbe. Prisutni predstavnici javnih i kulturnih ustanova Omišlja, odnosno Krka, i turistički radnici prihvatili su i podržali tu ideju.

Sada se izrađuju arhitektonski projekt za obnovu, odnosno adaptaciju zgrade bivše Osnovne škole u Omišlju. Prostorije na katu predviđene su za

okupljanje i rad kulturno-umjetničkih društava (u Omišlju već nekoliko godina uspješno djeluju pjevački zbor i klapa »Krka«). Također bi se tu mogla okupljati omladina, a mogla bi se održavati predavanja ili tečajevi. Zavičajna bi se zbirka nalazila u prostorijama u prizemlju zgrade, a bili bi izloženi predmeti iz područja arheologije (nalazi iz pretpovijesnog razdoblja Omišlja i antičkog Fulfinijuma), zatim glagoljska i druga povijesno-umjetnička ostavština srednjovjekovnog razdoblja sve do novijeg doba.

Prema projektu izložbenog prostora etnografske zbirke Omišlja, koji je Mjesnoj zajednici predan u veljači 1988. godine, u dvije prostorije bili bi prikazani detalji iz svakodnevnog života Omišljana na prijelazu iz prošlog u XX. stoljeće, odnosno u vrijeme najvećih promjena u tradicijskoj kulturi. Prva prostorija, djelomično pregrađena pleterom, oslikavala bi način života i stanovanja omišljanske obitelji u tradicijskom ambijentu kuće: kuhinja s ognjišćem i pripadajućim inventarom, te prostor za spavanje. Druga prostorija trebala bi oslikati tradicijske djelatnosti u Omišlju (zanati, rukotvorine, alati i privredne aktivnosti – uzgoj stoke, način poljodjelstva, ribarstvo i dr.). Osim samih materijalnih predmeta, naprimjer oruđa, narodne nošnje, raznih upotrebni predmeta domaće proizvodnje, ovdje bi trebalo fotografijom predočiti pejzaž, način obrade zemljišta, poneku rukotvornu djelatnost (npr. pređenje, tkanje, obrada kamena ili drva) ili privrednu djelatnost (npr. obrada maslina u nekadašnjem tošu) i slično. Za dokumentaciju tih djelatnosti potrebno je prikupiti arhivski materijal i stare fotografije jer danas više sve to ne nalazimo u životu. Također je u zgradi predviđen prostor depoa za prikupljanje i odlaganje predmeta te radna prostorija za čišćenje i obradu predmeta cjelokupne zbirke.

Time je tek u glavnim crtama naznačena ideja i plan potreba koje bi trebalo uzeti u obzir pri adaptaciji zgrade predviđene za muzejsku zbirku, a zatim razrađivati u suradnji sa stručnjacima. Program i faze osnivanja zbirke pratio bi izabrani odbor, a zbirka bi u početku egzistirala kao stalna izložba, bila bi u sklopu Mjesne zajednice, i kao takva registrirana pri Muzejskom savjetu Hrvatske.

U tom smislu predstoji dalja akcija. ■

Prilježeno 21. 3. 1988.